

Jaardocument CIO 2017

SECRETARIAATSVERSLAG INTERKERKELIJK CONTACT IN OVERHEIDSZAKEN

Interkerkelijk Contact in Overheidszaken

Jaardocument CIO

Het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken in 2017. De mensen, de activiteiten, de inhoudelijke dossiers. Daarvan beoogt dit document een overzicht te geven. In 2016 is de traditie weer opgepakt. Het moderamen heeft besloten een verkort document dienstig te vinden voor terugkoppeling aan leden en andere betrokkenen bij het CIO. Een jaardocument ziet terug. In de inleiding wil ik op enkele bijzonderheden in persoonlijke sfeer en in institutionele sfeer inzoomen.

Persoonlijke sfeer

Het CIO heeft een lange traditie van staatsmannen die zich inzetten voor de bijzondere, zakelijke belangen van de kerkelijke achterban. In navolging van I.A. Diepenhorst, Piet-Hein Donner, Wim Deetman heeft Jaap Smit in 2017 het voorzitterschap van het CIO op zich genomen. Een organisatie die zich bezighoudt met de zakelijke belangen op het snijvlak van kerk en overheid had zich geen betere voorman kunnen wensen. Jaap Smit is de verpersoonlijking van de visie op waardevolle complementariteit van kerkgenootschappen en de staat.

Naast plezierig nieuws zat er venijn in het staartje van het jaar. Na de laatste plenaire vergadering is onze trouwe medewerker Conny van Straaten in een hele korte tijd ziek geworden en net na de kerst volledig onverwacht overleden. Bijna dertig jaar was zij een centrale stille kracht binnen het CIO. Altijd aanwezig, de centrale persoon voor vragen en doorverwijzingen en op de hoogte van alles. Haar onverwachte wegvallen levert zowel in menselijke als in zakelijk zin een voelbaar gemis op.

Institutionele ontwikkelingen

Het CIO gaat enerzijds hoog over op strategie en tegelijkertijd de diepte in op de operatie. Strategisch was voor het CIO relevant dat 2017 een jaar was met verkiezingen van de Tweede Kamer. In mei organiseerde het CIO een gesprek in de Kloosterkerk met een delegatie van nieuwe en al ervaren leden van diverse Eerste en Tweede kamerfracties. Ook vonden kennismakingsgesprekken plaats met nieuwe bewindspersonen.

Veel van de al lopende inhoudelijke dossiers hebben opvolgende aandacht gekregen. We hebben ons gebogen over vraagstukken t.a.v. erfgoed, privacywetgeving, beleid rondom vrijwilligers en grensoverschrijdend gedrag, maar ook transparantie van financiële transacties en de implementatie van de Legal Entity Identifier. De vluchtelingenstroom is in 2017 afgenomen. De aandacht voor de menselijke benadering van vluchtelingen heeft echter nog volop de aandacht gekregen in overleggen met COA en IND en ook met staatssecretaris Dijkhoff zijn enkele schrijnende zaken uitgewisseld.

Op 15 december heeft het CIO een hernieuwd horizontaal toezichtsconvenant ondertekend met de Belastingdienst en het ministerie van financiën.

Al met al maakt de toegenomen complexiteit van juridische én technische vraagstukken, dat het werk van het CIO voor de institutionele randvoorwaarden voor art. 2:2 BW Kerkgenootschappen alleen maar toeneemt. We zullen zien of die trend in 2018 doorzet.

Secretaris

Mr. Drs. Daniëlle P.J. Woestenberg

De Bedoeling

In de vaart der volkeren is het raadzaam om stil te staan bij de vraag wat nu eigenlijk de bedoeling is van de samenwerking. Vandaar artikel II uit de regelen van het CIO.

- II Het Contact heeft ten doel:
- a. de gemeenschappelijke bespreking, behandeling of afdoening door de participerende Kerken van op het terrein van Kerk en Overheid gelegen zaken, die daartoe hetzij door een of meer Kerken worden ingebracht; hetzij door het Contact eigener beweging ter hand worden genomen; hetzij door de Overheid bij het Contact aanhangig worden gemaakt en daar ter gemeenschappelijke behandeling worden aanvaard.
 - b. de gemeenschappelijke verzorging – door middel van commissies van het Contact – van daartoe aangewezen taken of belangen, waarbij er met name commissies zijn
 1. voor de geestelijke verzorging in de inrichtingen van het Ministerie van Justitie (CIO-J);
 2. voor de geestelijke verzorging binnen de krijgsmacht (CIO-M);
 3. voor de geestelijke verzorging in de gezondheidszorg (CIO-G);
 4. voor alle regelgeving die betrekking heeft op hetgeen gebeurt in of met de kerkelijke gebouwen (CIO-K);
 5. voor het godsdienstonderwijs op de openbare basisscholen (CIO-O).

DE IN HET CIO DEELNEMENDE KERKGENOOTSCHAPPEN

Rooms-Katholiek Kerkgenootschap in Nederland

Protestantse Kerk in Nederland

Remonstrantse Broederschap

Algemene Doopsgezinde Sociëteit

Christelijke Gereformeerde Kerken

Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten

Nederlands Gereformeerde Kerken

Gereformeerde Gemeenten

Oud-Katholieke Kerk van Nederland

Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap

Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom

Leger des Heils

Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB

Unie van Baptisten Gemeenten in Nederland

Bond van Vrije Evangelische Gemeenten in Nederland

Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt)

Evangelische Broedergemeente

De Kerk van de Zevende-dags Adventisten

Portugees Israëlitisch Kerkgenootschap

Orthodoxe Kerk in Nederland – vertegenwoordiging van de Orthodoxe Bisschoppenconferentie van de Benelux

Koptisch-Orthodoxe Kerk

Alliantie van Baptisten en CAMA Gemeenten (ABC Gemeenten)

Hersteld Hervormde Kerk

Rafaël Nederland

Anglicaanse Kerk

Voortgezette Gereformeerde Kerk in Nederland

Syrisch-Orthodoxe Kerk in Nederland

Gereformeerde Gemeenten in Nederland

Kerk van de Nazarener in Nederland

Het Apostolisch Genootschap

Het Moderamen van het CIO is vergelijkbaar met een dagelijks bestuur

Leden Moderamen van het CIO

Drs. J. Smit	Onafhankelijk voorzitter
Mw. mr. drs. D.P.J. Woestenberg Ma Ma	Rooms-Katholieke Kerk - Secretaris
Mr. J.C.G.M. Bakker	Rooms-Katholieke Kerk
Dhr. E. van Middelkoop	Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt)
Prof. mr. T.J. van der Ploeg	Protestantse Kerk in Nederland
Dr. R. de Reuver	Protestantse Kerk in Nederland
Dhr. R.E. Vis	Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap
Dhr. E.J. van Voorden	Gereformeerde Gemeenten - Penningmeester

Bijeenkomsten CIO

Interne overleggen

Het CIO heeft een jarenlange gewoonte van plenaire en moderamenvergaderingen. In tegenstelling tot voorgaande jaren is de intensiteit van de moderamenvergaderingen opgeschroefd, het moderamen vergadert zes keer per jaar. Bij vier van deze vergaderingen zijn de voorzitters van de commissies uitgenodigd om toe te lichten waar zij zich mee bezighouden. In 2017 vonden de vergaderingen plaats op de volgende momenten en locaties:

- **Moderamen van het CIO**
op vrijdag 20 januari 2017
- **Plenaire vergadering van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken**
op vrijdag 24 februari 2017
- **Moderamen van het CIO**
op vrijdag 17 maart 2017
- **Moderamen van het CIO**
op woensdag 24 mei 2017
- **Plenaire vergadering van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken**
op vrijdag 9 juni 2017
- **Moderamen van het CIO**
op vrijdag 11 juli 2017
- **Moderamen van het CIO**
op vrijdag 29 september 2017
- **Plenaire vergadering van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken**
op vrijdag 13 oktober 2017
- **Moderamen van het CIO**
op maandag 27 november 2017
- **Plenaire vergadering van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken**
op vrijdag 15 december 2017

Naast de moderamenvergaderingen en de plenaire vergaderingen zijn er drie expertmeetings georganiseerd ten behoeve van het nieuwe ANBI-convenant in juni, oktober en december.

Externe overleggen

Er is een continu overleg met het ministerie van JenV als coördinerend ministerie voor de kerkgenootschappen ex. art. 2:2BW. Dit overleg vindt naast de tussentijdse overleggen met de minister, plaats met mevr. De Groot. Zij heeft namens het ministerie de relatie met de kerkgenootschappen in portefeuille.

Ook zijn er door het jaar heen door delegaties van leden van het moderamen en de secretaris van CIO-K, de heer Mr. J. Broekhuizen, diverse bestuurlijke en ambtelijke overleggen bijgewoond. Niet limitatief en volledig zijn er overleggen geweest met:

- **Bestuurders van het COA**
i.v.m. integratie, geestelijke verzorging en de rol van de kerken bij noodopvang
- **Medewerkers van de Politie**
over geestelijke verzorging bij de Politie
- **Het directeuren overleg van het SBF**
i.v.m. de samenwerking in de filantropische sector
- **Het ministerie van Financiën**
i.v.m. het UBO-register, LEI-nummering
- **Het ministerie van Veiligheid en Justitie bij verschillende beleidsafdelingen**
i.v.m. de gratis VOG, E-herkenning, SILA
- **Het ministerie van Binnenlandse Zaken**
i.v.m. SILA en digitalisering bij de overheid
- **Volksvertegenwoordigers in de Tweede Kamer**
i.v.m. de diverse politieke dossiers
- **Het ANBI-team van de Belastingdienst**
i.v.m. de uitvoering van de ANBI-wetgeving en het opstellen van een nieuw convenant inzake de ANBI regeling
- **Het ministerie van Financiën**
i.v.m. de evaluatie van de ANBI-regeling
- **Het ministerie van Buitenlandse Zaken**
i.v.m. de aandacht voor vrijheid van Godsdienst

Daarnaast zijn er door de secretarissen en de voorzitter overleggen geweest met maatschappelijke organisaties zoals KvK, NOV, NOC*NSF, CNV, VNO*NCW, Humanistisch Verbond, Contactorgaan Moslim en Overheid, Breed beraad van Gereformeerde Kerken en Raad van Kerken, waarvan sommigen een structureel karakter hebben.

Ook de verschillende commissies hebben gedurende het jaar diverse bijeenkomsten gehad. Deze zijn in dit jaardocument verder niet opgenomen.

Organisatorische aangelegenheden in 2017

- In 2016 is de stichting CIO-ANBI opgericht. Deze werkstichting staat model voor toekomstige werkstichtingen op andere beleidsterreinen, waarmee de inrichtingsvrijheid van de individuele kerkgenootschappen en de keuzevrijheid om al dan niet deel te nemen aan overheidsregelingen (ANBI, VOG, etc) wordt geborgd. De werkzaamheden en het inrichten van de werkzaamheden van de stichting hebben in 2017 verder vorm gekregen.
- Het CIO heeft geconstateerd dat haar positie ten opzichte van de overheid en ten opzichte van haar leden is veranderd. Zij is als een soort brancheorganisatie de aangewezen partij om namens haar leden de gemeenschappelijke noemer te verwoorden naar de media, naar politiek en naar ministeries. In toenemende mate komt daar ook een publiek woordvoerderschap bij. Gegeven de wens van adequaat professioneel woordvoerderschap op de inhoudelijke dossiers heeft het CIO daartoe deze taak expliciet toegekend aan de secretaris van het moderamen in afstemming met de voorzitter.
- In 2017 is de tweede secretaris aangesteld voor 16 uur per week, daarmee is het secretariaat van het CIO weer op sterkte gebracht. Aan het einde van 2017 is er helaas een vacature ontstaan door het overlijden van de secretaresse van het CIO.
- In 2016 is de Stichting Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie omgevormd naar het platform SBF dat in 2017 zich ook naar buiten heeft gepresenteerd, onder andere in het manifest "Filantropie is onmisbaar voor onze samenleving". Binnen dit platform werken de kerk-genootschappen samen met de goede doelen-organisaties en vermogensfondsen met het oog op de belangen van de filantropische sector. In 2017 werd dit platform voorgezeten door Joost van Lanschot, de voorzitter van de Vereniging van Fondsen In Nederland. (FIN)

Inhoudelijke dossiers (op alfabetische volgorde)

In het navolgende vindt u -ten slotte- een opsomming van enkele voor het CIO in 2017 belangrijke inhoudelijke dossiers. Dit overzicht is niet volledig.

ANBI

Na een overgangsperiode zijn sinds 2016 de kerkelijke ANBI's gehouden aan een aantal voorwaarden om ook daadwerkelijk in aanmerking te komen voor belastingvoordelen als giftenaftrek en schenkingsvrijstelling. Voorwaarden betreffen onder andere de digitale publicatieplicht van een aantal gegevens betreffende de financiën van de kerkelijke gemeenten en parochies.

Het CIO is verantwoordelijk voor het toezicht en de verantwoording op de praktische uitvoering van deze regeling ingevolge een convenant uit 2007. In dit convenant is vastgelegd dat met behoud van de inrichtingsvrijheid van de kerkgenootschappen, de kerkgenootschappen die gebruik maken van deze regeling door een horizontaal toezicht convenant gehouden zijn aan de ANBI-voorwaarden, dat het CIO erop toeziet dat de kerkgenootschappen ieder op hun eigen wijze verantwoorden dat ze aan de voorwaarden voldoen én dat het CIO hierover de contacten met de belastingdienst onderhoudt. In 2017 is intensief overleg gevoerd met de

Belastingdienst over het opstellen van een nieuw convenant. Bij dit overleg is veel aandacht besteed aan de nieuwe regelgeving, werkwijze van de belastingdienst en de rol van het CIO en meer specifiek de Stichting CIO-ANBI. Het convenant is inmiddels opgesteld en ondertekend in december 2017. Naar aanleiding van de besprekingen met de Belastingdienst en de nieuwe werkwijze van toezicht op toezicht, zijn er twee expertmeetings gehouden in juni en oktober 2017, beide keren aansluitend op de vergadering van de vergadering van het CIO plenair. Tijdens deze expertmeetings zijn onder andere de notitie "Goed Bestuur en Toezicht" met een bijbehorende matrix besproken. Door middel van deze documenten kan worden gezien of de lidkerken/geloofsgenootschappen aan de ANBI-voorwaarden voldoen, rekening houdend met de kaders van de geldende wettelijke inrichtingsvrijheid ex art 2:2BW. De Stichting CIO-ANBI is belast met de uitvoering van het nieuwe convenant.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Op 25 mei 2018 treedt de Algemene Verordening Gegevensbescherming rechtstreeks in werking.

Persoonsgegevens zijn alle gegevens aan de hand waarvan een persoon kan worden geïdentificeerd. Hierbij kan worden gedacht aan adresgegevens, maar ook emailadressen, foto's en IP-gegevens en ook de gegevens die een waardering geven over een persoon. Daarnaast kent de AVG ook nog bijzondere persoonsgegevens. Dit zijn gevoelige gegevens zoals ras, godsdienst, gezondheid, strafrechtelijk verleden etc.

Onder verwerking van persoonsgegevens wordt verstaan elke handeling met betrekking tot persoonsgegevens. Het betreft onder meer maar niet uitsluitend verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekking, verspreiding, afschermen, samenbrengen, ter beschikking stellen, uitwisselen en vernietigen van gegevens.

Nieuwe elementen in de Verordening zijn onder meer de uitbreiding van de categorie 'bijzondere persoonsgegevens', zoals de biometrische gegevens; meer waarborgen omtrent de toestemming

voor verwerking van persoonsgegevens, zoals schriftelijke toestemming die aangetoond moet kunnen worden; het eventueel verplicht aanstellen van een functionaris gegevensbescherming (Data Privacy Officer); de verplichting om Privacy Impact Assessments (PIAs) te hebben bij verwerkingen van persoonsgegevens waarvan voorzienbaar is dat ze risico's opleveren; uniformering van sancties en handhaving. In de AVG is expliciet een verwijzing naar de eerbiediging van de scheiding van kerk en staat opgenomen. De implementatie van de AVG zal in overleg met de Autoriteit Persoonsgegevens nader vorm moeten krijgen, omdat het kerkelijk leven per definitie een bijzondere belangenafweging oplevert tussen de belangen van het ene individu enerzijds en een ander individu of de gemeenschap van de kerk anderzijds.

Het secretariaat van het CIO heeft ter informatie een notitie geschreven, een expert-groep ingesteld en er zijn gesprekken gaande met de Autoriteit Persoonsgegevens, die belast is met de handhaving van de AVG.

COA

Al in 2015 vonden de eerste gesprekken plaats tussen het CIO en het bestuur van het COA. Aanleiding hiertoe was een brief van dominee Plaisier, indertijd scriba van de protestantse kerk, waarin enkele breed gedragen standpunten ten aanzien van immigratie, integratie en medemenselijkheid werden verwoord. Inmiddels werkt het CIO sinds medio 2016 in samenwerking met het Overlegorgaan Joden, Moslims, Christenen (OJCM) in twee trajecten inhoudelijk samen met het COA:

Samen met een grote groep maatschappelijke organisaties wordt deelgenomen aan de Werkgroep Informatievoorziening Grondrechten waar in algemene zin het wonen op een COA locatie wordt benaderd vanuit het perspectief van veiligheid en vrijheid. In deze werkgroep wordt met name gesproken over brede informatievoorziening aan de COA-bewoners om de veiligheid op de COA-locatie te vergroten en er voor te zorgen dat zij zich uiteindelijk goed geïnformeerd buiten de COA-locatie kunnen begeven.

Voorts hebben het CIO en OJCM in 2017, in vervolg op de pilots van 2016, een eigen pilot op twee COA-locaties (Azelo en Sweikhuizen) georganiseerd. De kaders voor deze pilot hebben het CIO en

OJCM uitgedacht met het hoofdkantoor van COA en de locatiemanagers van de betreffende pilot locaties. In het kader van het nieuwe beleid (zie 1) krijgen nieuwe bewoners na binnenkomst op de COA-locatie in de eerste week een verplichte voorlichting van het COA over het wonen op de COA-locatie en de leefregels. Vervolgens mogen vrijwilligers vanuit de lokale geloofsgemeenschappen een tweede bijeenkomst organiseren, waarbij in de vorm van een gesprek of workshop wordt ingestoken op de dilemma's van het leven in Nederland uitgaande van de culturele verschillen, beleving van vrijheid en samenleven met andersdenkenden. Deze bijeenkomsten worden begeleid door minstens twee mensen van een diverse komaf: Joods-Islamitisch-Christelijk-Atheïstisch. Op de locatie in Sweikhuizen wordt deze pilot gecoördineerd door de heer Vossen van de Dienst Kerk en Samenleving van het bisdom Roermond. Op de locatie Azelo wordt de pilot gecoördineerd door de heer Post Hospers van de PKN/OJCM. De pilots zijn goed ontvangen en uit de evaluaties is naar voren gekomen dat er enkele punten zijn, die verbetering behoeven, waaronder meer aandacht voor samenstelling van de groep. In 2018 wordt bekeken of de voortzetting van de pilots mogelijk is.

E-herkenning

De overheid wil in toenemende mate digitaal communiceren met burgers. Voor natuurlijke personen gebruikt ze daarvoor het BSN en voor rechtspersonen het KvK-nummer. Kerkgenootschappen en de aan hen verbonden natuurlijke personen staan in verband met de bescherming van de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, in lijn met het Handelsregisterbesluit 2008, niet noodzakelijk op gemeentelijk/parochieel niveau ingeschreven. Hierdoor is het KvK-nummer voor registratie geen optie. Een ander nummer, het zogenaamde RSIN, hetgeen door de belastingdienst wordt gebruikt voor de registratie van ANBI-instellingen plaatselijke gemeenten / parochies hebben wel een RSIN nummer. Het RSIN is een uniek nummer en afgestemd met de KvK. Dit nummer is aldus voorhanden en bruikbaar.

Een dergelijke route vraagt echter een systeem-aanpassing. In 2017 zijn verdere stappen gezet in de juiste richting door een autorisatie van de Telecomautoriteit. Hierdoor zijn nu beleidsmatig de

benodigde wijzigingen doorgevoerd om met RSIN ook E-herkenning te mogen aanvragen. Nu moeten softwarematige aanpassingen worden gedaan door overheids- en marktpartijen om daadwerkelijk aanvragen mogelijk te maken. Dit is voor kerkgenootschappen van belang omdat ook bijvoorbeeld energiesubsidies, asbestverwijderingssubsidies, en vele andere zaken digitaal geregeld moeten worden tussen plaatselijke geloofsgemeenschap en overheid.

In deze context is het CIO afhankelijk van een samenwerkingsverband tussen overheids- en marktpartijen: Logius, Justis, ministerie EZ, ministerie Financiën, ministerie JenV, KPN, en andere partijen die werken met E-herkenning. Dit gedeeld eigenaarschap vormt een uitdaging om het vraagstuk verder te brengen. Hierbij kan worden gesteld dat er mogelijk in 2018 een oplossing gevonden zal worden voor deze problematiek.

Geestelijke verzorging bij de overheid

Sinds jaar en dag faciliteert de overheid in de krijgsmacht en de penitentiaire instellingen het verlenen van geestelijke zorg door daartoe bevoegde ambtsdragers, die hun zending/mandaat hebben gekregen vanwege het kerkgenootschap waartoe zij behoren. In de zorg bestaat een vergelijkbare structuur. De overheid en de zorginstellingen respecteren hiermee het grondwettelijk recht van de vrijheid van godsdienst en levensbeschouwing en het fundamentele beginsel van de scheiding van kerken staat. Naast de kerkgenootschappen worden op vergelijkbare wijze ook bijv. het Humanistisch Verbond en organisaties van moslims en hindoes gefaciliteerd. In genoemde instellingen werken thans enkele honderden geestelijke verzorgers, die worden gefinancierd door de instellingen waarin zij werkzaam zijn.

Deze geestelijke verzorgers beschikken over een zogenaamde vrijplaats én ambtsgeheim d.w.z. dat zij niet verplicht kunnen worden datgene wat zij vertrouwelijk hebben gehoord mee te delen aan de leidinggevenden in de instelling waarin zij werkzaam zijn. Tevens hebben zij het recht erediensten of vergelijkbare (religieuze of levensbeschouwelijke) samenkomsten te beleggen en de sacramenten te bedienen of vergelijkbare religieuze rituelen uit te voeren. Voor de kerken etc. is de geestelijke zorg een zaak van principiële aard. Het CIO als belangenbehartiger van de kerken is nauw betrokken bij het beleid ter zake van de geestelijke zorg.

Legal Entity Identifier (LEI)

Dit document is bedoeld als informatie voor rechtspersonen/kerkgenootschappen (andere dan financiële instellingen) over de Legal Entity Identifier (LEI), een persoonlijke identificatiecode die verplicht is als ze beleggingsvermogen of derivaten hebben.

De Legal Entity Identifier (LEI) is een alfanumerieke code die bestaat uit 20 tekens en verwijst naar specifieke informatie aan de hand waarvan kan wereldwijd een persoonlijke identificatie worden opge maakt van ondernemingen die op de internationale financiële markten actief zijn.

Het programma is een initiatief van de Financial Stability Board (FSB) met de steun van de G20. De FSB kwam er in de eerste plaats dankzij de ministers van Financiën en de Gouverneurs van de centrale banken van de Groep van 7 (G7) en kreeg vervolgens de steun van de G20. De FSB is belast met de internationale coördinatie van de werkzaamheden van de nationale financiële overheidsorganen en de internationale normerende instellingen alsook met de ontwikkeling en bevordering van de toepassing van doeltreffende maatregelen onder meer inzake de regelgeving en het toezicht op financiële sector in het belang van de financiële stabiliteit.

Dankzij de LEI is er een code voor de identificatie van elke rechtspersoon en zullen de regelgevers

uiteindelijk de mogelijkheid krijgen om een betere doorlichting te maken van mondiale en systeemrelevante financiële instellingen en hun transacties met alle tegenpartijen over de markten, producten en regio's heen alsook van concentraties en opkomende risico's.

Iedere rechtspersoon die bij een financiële transactie is betrokken, komt in aanmerking voor een LEI, dus ook kerkgenootschappen.

In Nederland kan een LEI worden aangevraagd bij de Kamer van Koophandel, daarvoor is echter een inschrijving in het Handelsregister vereist. De meeste kerkgenootschappen hebben deze inschrijving niet en kunnen dus niet op deze wijze een LEI nummer aanvragen. In oktober en november zijn intensieve gesprekken gevoerd met de Kamer van Koophandel om de aanvragen voor een LEI mogelijk te maken, zonder dat inschrijving in het Handelsregister plaats zal vinden. Met de Kamer van Koophandel is gezocht naar een oplossing waarbij de reeds bestaande RSIN nummers worden gebruikt en dat via een bulk aanvraag een LEI kan werd aangevraagd en verstrekt voor de deadline van 3 januari 2018. In 2018 zullen verdere gesprekken worden gevoerd over de verdere samenwerking tussen het CIO (en de kerkgenootschappen) en de KvK.

Kloosterkerkgesprek

Het CIO heeft in mei 2017 voor het eerst een Kloosterkerkgesprek gehouden in Den Haag. De middag werd voorgezeten door de voorzitter van het CIO. Het gesprek en de organisatie is goed ontvangen door

de aanwezigen, waaronder ook de politieke partijen met delegaties uit de Eerste en Tweede Kamer. De evaluatie is positief en in 2018 zal wederom een Kloosterkerkgesprek georganiseerd worden.

Politie

Onder de titel Geestelijke ondersteuning zingeving politie werd in 2016 in Den Haag een door de politie georganiseerde expertmeeting gehouden, waarvoor ook het CIO was uitgenodigd.

De zoektocht van de Politie naar een passende uitwerking van het Akkoord Arbeidsvoorwaarden sector Politie 2005–2007 duurde ook in 2017 voort. In dit akkoord is afgesproken dat ieder korps voorziet in een professionele voorziening op het terrein van

geestelijke verzorging. Tot op heden is deze CAO-afspraken nog niet ten uitvoer gebracht. De voorzitter en secretaris van het CIO voerden diverse gesprekken met o.a. de heer Akerboom, de ACP, met het Humanistisch Verbond, de VGVZ en enkele politici over dit belangrijke onderwerp. Uitgangspunt is dat politiemensen die daar behoefte aan hebben – en die behoefte is aangegeven via de vakbonden – toegang zouden moeten hebben tot professionele geestelijke verzorging.

Toekomst religieus erfgoed

De toekomst van de monumentale kerken en kloosters is een dossier dat de permanente aandacht heeft van de commissie kerkelijke gebouwen van het CIO (CIO-K).

In 2017 vormden de aanbevelingen van het project “Nationale Agenda Religieus Erfgoed” dat in december 2016 werd afgesloten, de leidraad voor verder beleidsontwikkeling. Deze aanbevelingen betreffen o.m.:

- het vinden van oplossingen en maatregelen voor de toekomst van religieus erfgoed. Hierbij wordt rekening gehouden met het (voortgaande) gebruik van kerkgebouwen. Dit kan zowel het religieuze gebruik als ook daarnaast breder cultureel gebruik betreffen.

- het besteden van aandacht aan expertise-ontwikkeling en kennisoverdracht, om de kerkeigenaren te kunnen ondersteunen in het beheer en gebruik van hun monumentale gebouwen.

CIO-K was betrokken bij velerlei vormen van overleg om hieraan nadere vorm en inhoud te geven waarbij deze aanbevelingen het uitgangspunt vormden. Deze nadere uitwerking kreeg de werktitel “de verbinding” mee. Naar verwachting zal deze in 2018 kunnen worden afgerond met conclusies en concrete voorstellen.

In 2017 maakte het ministerie van OCW ook een start met een evaluatie van de bestaande subsidiemogelijkheden voor monumenten, onder de titel “erfgoed telt”. Voor het CIO-K is een van de aandachtspunten bij deze evaluatie dat het subsidiepercentage van 50% voor instandhouding van monumentale kerkgebouwen verhoging behoeft, omdat het eigen aandeel in de subsidiabele kosten (eveneens 50%) voor veel kerkbesturen een te hoge belasting vormt. Daarnaast verdient aandacht dat kerkbesturen in de regel geen belang hebben bij

leningsfaciliteiten omdat kerkbesturen geen fiscale mogelijkheden hebben; ook biedt de exploitatie van kerkgebouwen geen mogelijkheden om een dergelijke lening te kunnen verwerken.

In oktober 2017 verscheen het regeerakkoord “vertrouwen in de toekomst”. Dit akkoord bevat een voor religieus erfgoed belangrijke passage in de paragraaf cultuur: “Speciale aandacht voor monumentale kerken, ook als die leeg komen te staan, is nodig. Er wordt geïnvesteerd in onderhoud en herbestemming.” In deze kabinetsperiode wordt hiervoor in totaal 325 mln uitgetrokken (resp. 150, 100, 50, 25 per jaar).

Ook bij de begrotingsbehandeling OCW 2018 onderdeel cultuur in november 2017 kreeg dit thema de nodige aandacht. Er werd door de Tweede Kamer een motie, ingediend door de kamerleden Rog en Dik-Faber, aangenomen die de minister oproept om “de plannen voor de toekomst van monumentale kerken en de inzet van extra middelen voor te bereiden in nauw overleg met de (koepels van) eigenaren van deze monumenten en de Kamer hierover te informeren voor de zomer van 2018.

Het CIO ziet met belangstelling uit naar de concretisering van deze beleidsvoornemens en de concrete toepassing ervan. Geconstateerd wordt dat er een groeiende aandacht is voor het vraagstuk van de instandhouding van religieus erfgoed en de bereidheid om hieraan bij te dragen.

Voor het CIO is het voortgaande gebruik van monumentale kerkgebouwen hierbij een eerste aandachtspunt; waar dit voortgaande gebruik niet langer mogelijk is, komen gepaste vormen van herbestemming aan de orde, waarbij rekening dient te worden gehouden met het specifieke karakter van het kerkelijke monument.

SILA

De Stichting Interkerkelijke Ledenadministratie (hierna: "SILA") is een faciliteit waarbij mensen die lid zijn van een kerkgenootschap een SILA-stip bij hun naam hebben, zodat mutaties in hun persoonsregistratie aan het betreffende kerkgenootschap kunnen worden doorgegeven. Voor het verkrijgen van deze gegevens wordt door kerkgenootschappen betaald. In de Tweede Kamer ontstond desondanks het idee dat de kerken met deze voorziening bevoordrecht worden en dat in het kader van de scheiding kerk-staat daaraan een einde zou moeten komen.

Vanuit het CIO is in 2016 en 2017 ondersteuning geboden aan de lobby van het Stichtingsbestuur tot behoud van de SILA. Het moderamen heeft geconstateerd dat de SILA niet langer een overheidsaangelegenheid was en daarmee de inhoudelijke betrokkenheid van het CIO ook eindigde. SILA werd daarmee een zaak van de individuele lidkerken en de Stichting zelf.

Bij de begrotingsvergadering van BZK is door mw. De Caluwe (Tweede Kamerlid WD) op 1 december 2016 uiteindelijk een motie ingediend om het maatschappelijk middenveld te betrekken binnen MijnOverheid.nl. Hierdoor is er een haakje richting BZK in dit dossier. De op de SILA-systematiek gebaseerde voorziening voor maatschappelijke organisaties zou burgers kunnen ontzorgen en alle kerken en maatschappelijke organisaties kunnen helpen met het voeren van een juist ledensysteem.

In december 2016 is voorts ook een internetconsultatie opengesteld die alle burgers in de gelegenheid stelt om hun reactie te geven op het besluit dat is opgesteld naar aanleiding van de motie Koser Kaya die uitspreekt dat doorgifte van mutaties in de Basisregistratie Persoonsgegevens aan SILA zou moeten worden beëindigd. De kerkgenootschappen hebben hun leden opgeroepen aan deze consultatie ook daadwerkelijk deel te nemen. Het CIO heeft hieraan uiteindelijk ook een korte bijdrage geleverd. Uiteindelijk is de SILA-internetconsultatie met een kleine 18000 reacties, de meest succesvolle consultatie ooit geweest. (SILA ca 18000; Zondagsrust ca 8500; Onderwijswet ca 2500 reacties). Dit heeft minister Plasterk doen besluiten om het kabinet voor te stellen om de beëindiging van doorgifte van persoonsgegevens via SILA niet door te voeren. In mei 2017 is gebleken dat het SILA kon blijven bestaan, mede door de vele reacties op de internetconsultatie. Voorts is in het regeerakkoord van de nieuwe coalitie opgenomen dat vanuit het principe van Regie op gegevens, de SILA-systematiek behouden zou moeten worden voor kerken en verbreed zou moeten worden naar maatschappelijke organisaties. Het CIO ondersteunt het SILA-stichtingsbestuur voor zover nodig bij de lobby en de visie op verdere uitwerking van deze regeling.

UBO-register

Op 15 maart 2016 hebben de voorzitter en secretaris van het CIO in een gesprek op het ministerie van Financiën kennisgenomen van de eerste ideeën ten aanzien van de implementatie van deze Europese Richtlijn. In dit gesprek hebben de voorzitter en secretaris gedeeld hoe zij aankijken tegen de materie.

De zorg van het CIO is dat het vastleggen van de persoonsgegevens van natuurlijke personen verbonden aan een geloofsgemeenschap of kerkgenootschap leidt tot het vastleggen van persoonsgegevens omtrent geloofsovertuiging. Volgens artikel 16 Wet bescherming persoonsgegevens dient dit te worden beschouwd als een 'bijzonder persoonsgegeven' van de betreffende natuurlijke persoon. Het verwerken van 'bijzondere persoonsgegevens' is dan ook standaard niet toegestaan, tenzij de Wet

bescherming persoonsgegevens het gebruik uitdrukkelijk toestaat.

Het principiële element verbonden aan deze discussie is gelegen in de bescherming van de vrijheid van godsdienst. In een wereld met internet, leidt een publicatieverplichting in Nederland, tot directe traceerbaarheid in andere landen. Volgens het CIO dient bij wetgeving en beleid in Nederland rekening gehouden te worden met de effecten van dat beleid in de context van globalisering en mogelijke consequenties voor mensen in de uitoefening van de vrijheid van godsdienst voor hun veiligheid in Nederland en daarbuiten. De gebeurtenissen rondom de Gülen-beweging en het effect daarvan voor de Turkse gemeenschap in Nederland is daarvan een recent voorbeeld.

Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

Per januari 2016 vervult het CIO een rol als één van de drie steunpunten in het kader van de regeling "Gratis VOG". Binnen het CIO is besloten deelname aan deze regeling mogelijk te maken voor leden van het CIO. Echter deelname wordt bemoeilijkt als gevolg van het feit dat de kerkgenootschappen niet via het digitale systeem van E-herkenning kunnen communiceren met de overheid.

Vanwege deze praktische reden heeft het CIO met het ministerie van Veiligheid en Justitie een pilot afgesproken waarbij deelname aan de regeling in beginsel openstaat voor de Rooms Katholieke Kerk.

De kerkordelijke inrichting van de Rooms Katholieke Kerk past ook gegeven de capaciteit van de CIO organisatie.

Gedurende 2017 zijn gesprekken gevoerd met de PKN om ook via de bestaande regeling gebruik te maken. Tevens zijn er twee subsidie-aanvragen ingediend, waarbij een is toegekend en de andere nog in behandeling is en betrekking heeft op 2018.

In 2017 werden via deze regeling een kleine 3000 gratis VOG's verstrekt aan vrijwilligers binnen de Rooms Katholieke Kerk.

Zendende instanties

De overheid, in het bijzonder het Ministerie van Veiligheid en Justitie en het ministerie van Defensie, heeft de taak de vrijheid van godsdienst van resp. de gevangenen en militairen, vorm te geven. Vanwege de scheiding van kerk (godsdienst) en staat kan zij deze geestelijke verzorging niet zelf voorzien, maar faciliteert deze in samenwerking met de belangrijkste godsdienstige en levensbeschouwelijke organisaties, die deze inhoudelijk vorm geven. Voor de protestantse kerken is CIO-J/ICJ de partner, voor de Rooms-Katholieken de RKGV en voor de Joden de Joodse Zendende Instantie. De geheel eigen relatie van de kerken en de overheid wordt zichtbaar in het gegeven dat de geestelijke verzorgers als kerkelijke ambtsdragers tevens een status als ambtenaar hebben. De samenwerking van en binnen het CIO, CIO-J/ICJ, de betrokken kerken en de geestelijke verzorgers kent een losse, niet-geformaliseerde structuur, en is derhalve aangewezen op een houding en cultuur van constructieve samenwerking, overleg en onderlinge openheid. De praktijk heeft bewezen dat dit een goed werkbare structuur kan zijn.

Een geestelijk verzorger ontvangt zijn bevoegdheid, mandaat of "zending" van zijn kerk. Daarin verandert niets als hij of zij het werk niet doet in een kerkelijke gemeente, maar in een penitentiare instelling of bij de krijgsmacht. Om die principiële band tussen kerk en geestelijk verzorger tot uitdrukking te brengen is er derhalve om kerkordelijke en ook theologische redenen alles voor te zeggen de term "zendende instantie" te reserveren voor de kerk.

De kerken hebben een blijvende verantwoordelijkheid voor deze uitgezonden ambtsdragers en de geestelijke verzorgers op hun beurt dienen zich te realiseren dat hun positie in de ambtelijke wereld van de penitentiare instellingen, ondanks hun ambtenaarlijke status, een geheel eigene is. Zo beschikken geestelijke verzorgers over een zogenaamde vrijplaatsfunctie d.w.z. dat zij niet verplicht zijn om wat hen vertrouwelijk wordt meegedeeld door gedetineerden door te geven aan bestuurlijk verantwoordelijken.

Het is evident dat het in deze bijzondere structuur van vitaal belang is dat er goede contacten tussen de aangewezen kerkelijke instanties en de uitgezonden geestelijke verzorgers worden onderhouden. Hierover is in 2017 met elkaar van gedachten gewisseld. Op verzoek van het moderamen van het CIO wordt stilgestaan bij het gebruik en de betekenis van de belangrijke notie "zendende instantie".

